

Infrasta elinvoimaa

Kuntaliiton
VERKKOJULKAISU

ISBN 978-952-293-056-9 (pdf)
© Suomen Kuntaliitto
Helsinki 2013

Suomen Kuntaliitto
Toinen linja 14, 00530 Helsinki
Puh. 09 7711, faksi 09 771 2291
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi
www.kunnat.net

Infra on yhteiskunnan perusta ja elinvoimatekijä

Ilman infraa yhteiskunta ei toimi. Vesihuolto, energiahuolto, toimitilat, kadut ja viheralueet sekä jätehuolto ovat kunnan infrastruktuuria, johon yhteiskunnan toiminta perustuu. Toimiva infra on kilpailuvaltti kotimaassa ja kansainvälisesti.

Elinvoimainen kunta pystyy huolehtimaan asukkaista ja palveluista nyt ja tulevaisuudessa. Tämä edellyttää infran huolellista suunnittelua ja ylläpitoa. Varautuminen myös tulevaisuuden haasteisiin on välttämätöntä.

Kuntasi luottamushenkilönä tehtävänäsi on pohtia vaihtoehtoja ja päättää niistä valinnoista, jotka vaikuttavat kuntasi infraan. Päätösten vaikutukset voivat näkyä vuosikymmeniä. Millainen yhdyskuntarakenne ja mitkä ratkaisut pitävät kuntasi elinvoimaisena? Miten voit vaikuttaa infran investointi- ja ylläpitokuluihin?

Tämä esite kertoo sinulle, miten erilaisilla tavoilla kuntainfra voi vaikuttaa kunnan elinvoimaisuuteen. Samalla se esittelee esimerkkien kautta millaista infrastruktuuri kunnissa parhaimmillaan ja monimuotoisimmillaan voi olla.

Yritykset elinvoiman ytimessä

Elinvoimainen kunta tunnistaa vahvuutensa sekä hyödyntää niitä. Infra tarjoaa kunnan yritystoiminnalle puitteet, kuten vettä, lämpöä ja sähköä. Elinvoimainen kunta kaavoittaa harkiten, rakentaa infraa järkevällä tasolla ja tarkoituksenmukaisesti. Tavoitteena on toimintaympäristö, jossa yritykset voivat hyvin ja menestyvät. Näkyvyys ja saavutettavuus ovat tärkeitä tekijöitä yrityksille. Yritykset taas ovat kunnan elinvoiman osasia tuomalla kuntaan työpaikkoja ja verotuloja.

Pohjoismaiden vanhin panimo viihtyy Keravalla

Sinebrychoff on keski-uusimaalainen juomayhtiö, jonka juuret ovat Helsingissä ja elämä Keravalla. Kerava tarjosi hyvän tontin, kasvumahdollisuudet sekä hyvät liikenneyhteydet, kun edellinen tontti oli käynyt ahtaaksi. Panimo on rakennettu Lahden moottoritien varteen, joten juomakuljetukset sujuvat sekä etelään että pohjoiseen.

Veden toimitusvarmuus ja laatu ovat tärkeitä yhtiölle. Päijänne-tunnelista Tuusulan seudun vesilaitoksen kautta tuleva vesi täyttää kaikki laatukriteerit eikä se lopu. Vuonna 2012 Keravan tuotantolaitoksella käytettiin vettä vajaa miljoona kuutiota. Keravan Energia ja Sinebrychoff ovat kehittäneet molempia osapuolia hyödyttävän toimintamallin, jossa panimon tarvitsema lämpöenergia tuotetaan Keravan Energian lämpövoimalaitoksessa, ja panimoprosessin käyttämä 165-asteinen vesi ohjataan takaisin voimalaitokselle. Sieltä se siirretään edelleen kulutustarpeen mukaan kiinteistöjen ja kotien lämmitykseen. Näin voimalaitoksen kuormitus tasaantuu, ja päästöt ovat alhaisempia.

Onnistumisen ratkaisee kuitenkin viime kädessä osaava henkilöstö. Sitä onkin löytynyt lähiympäristöstä, kiitos alueen tasokkaiden oppilaitosten. Sinebrychoffin panimolla työskentelee hiukan yli 700 ammattilaista, joista Keravalla asuu jo noin neljännes ja Keski-Uusimaalla lähes 40 prosenttia. Joka kesä lähiseudulta löytyy myös paljon hyvää kesätyövoimaa. Vuosittain Sinebrychoff työllistää lähes 200 sesonkityöntekijää. Keravan kaupungin näkökulmasta Sinebrychoff onkin erittäin tärkeä sekä veronmaksajana että paikallisena toimijana. Yritys on mukana myös nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä omalla panoksellaan jakamalla mm. vuosittain yli sadalle keravalaiselle nuorelle yli 200 euroa stipendinä harrastuksien tukemiseen.

”Vaikka juuremme ovat Helsingissä, olemme kotiutuneet Keravalle. Olemme keski-uusimaalainen yritys ja haluamme olla paikallinen vaikuttaja. Yhteistyö Keravan kaupungin ja paikallisten yrittäjien kanssa on tähän mennessä täyttänyt tarpeemme ja toiveemme, ja sellaisena sen toivomme jatkuvan”, Toimitusjohtaja Pekka Tiainen kiteyttää.

www.sinebrychoff.fi
www.kerava.fi

Rotator Oy valitsi Pirkkala CLX:n

Pirkkalan kunta on lähtenyt pitkäjänteisellä maankäytön suunnittelulla, visiolla tulevasta ja tunnistamalla omat vahvuutensa kehittämään yritysalueita jo parikymmentä vuotta sitten. Tuloksena on Pirkkala CLX-yritysalue. Pirkkala CLX on rakentunut Tampereen kehätien ja lentoasemantien risteykseen ja kehätien varteen. Alueelle on saatu kehätien laajennuksen aikana yksi uusi liittymä, ja olemassa olevaa katuverkkoa on laajennettu. Samanaikaisesti on rakennettu yritysalueille infraa ja myyty tontteja. Kunnan luottamushenkilöt ovat tukeneet kehittämistyötä ja pysyneet visioiden takana, jolloin pitkäjänteinen kehittämistoiminta on ollut mahdollista.

Kunnan elinkeinojohtaja Erkki Korkalan mukaan kunnassa on jo maanhankinnan aloituksesta lähtien tiedetty, mihin tarkoitukseen maata ostetaan ja miten alueita kehitetään ja kaavoitetaan. Pitkä aikajänne on ollut tarpeen, sillä toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset ovat osaksi hidastaneet alueen kehitystä. Uskomalla omaan tekemiseen ja pitämällä mielessä yritysten tarpeet on kuitenkin onnistuttu luomaan kuntaan työpaikkoja. Aktiivi-

sen tulevaisuustarkastelun tulokset nähdään nyt. Pitkäjänteinen työ on tuottanut tulosta ja Pirkkalan työpaikkaomavaraisuus on kasvanut noin 70 % ja työpaikat ovat 1990-luvulta kolminkertaistuneet. Uusia työpaikkoja syntyy noin 180 vuosittain.

Maanhankinnan ja kaavoituksen pitkäjänteinen suunnitelmallisuus on tuonut sekä uskottavuutta että mahdollisuuksia investoida oikea-aikaisesti. Toimialoittaisella ja alueellisella profiloinnilla on pyritty tuottamaan yrityksille etua sijoittumisesta. Rotator Oy on rakentanut toimitilansa Tampereen kehätien varteen. Yrityksen toimitusjohtaja Thomas Åhman kertoo, että Pirkkala valittiin, koska aikaisemmin Tampereella sijainneet toimitilat kävivät pieniksi ja tarvittiin lisää tilaa. Pirkkalan kunnassa oli sopiva tontti ja rakentamisen alkuun päästiin nopeasti. Rotator Oy:n kannalta merkitystä oli riittävän suurella piha-alueella johon raskaat koneet mahtuvat, hyvillä ja suurten koneiden kuljetukseen sopivilla katuyhteyksillä sekä sijainnin tuomalla näkyvyydellä. Alueen kehitys konekaupan keskittymäksi on Åhmanin mukaan ollut positiivinen asia ja toimitilat on helppo asiakkaidenkin löytää.

<http://www.rotator.fi/>

<http://www.pirkkalaclx.fi/>

Yhteistyöllä elinvoimaa

Kunta voi järjestää palveluitaan ennakkoluulottomasti uusilla tavoilla. Infrapalveluita voidaan tuottaa ja infraa rakentaa yhteistyössä yritysten, yhdistysten ja muiden kuntien kanssa. Näin rakentamisen ja ylläpitämisen kustannukset voivat olla edullisempia. Osuuskuntamallilla syrjäisemmillekin alueille saadaan infraa. Parhaimmillaan yhteistyö mahdollistaa uudenlaista toimintaa. Myös paikallisten materiaalien, tuotteiden ja osaamisen hyödyntäminen tuo etuja.

Säästöä yhteisrakentamalla valokuituverkkoa

LiljeNET on rakentanut valokuituverkkoa yhteisrakentamisen avulla yhteistyössä kunnan, sähköyhtiön ja paikallisten vesiosuuskuntien kanssa entisessä Liljendalin kunnassa, nykyisessä Loviisan kaupungissa. Hyvin suunnitellun yhteisrakentamisen kautta rakentaminen on ollut halvempaa. Kuntaan on saatu nopean, tulevaisuudenkin haasteisiin vastaavan internetyhteyden lisäksi muutakin infraa kuntoon edullisemmin.

LiljeNETin Bo-Kristian Lindqvist kertoo, että valokuituverkkoa lähdettiin rakentamaan osuuskunnalla, koska todettiin, että muuten sitä ei kyliin saada. Liljendalin kunta lähti mukaan hankkeeseen sekä pikalainojen, lainatakauksien että suoran tuen kautta. Lisäksi naapurikunta Myrskylä tuki rakentamista yhden kylän osalta ja ELY-keskukselta saatiin tukea. Investointeja LiljeNET on tehnyt noin 415 000 euron edestä, ja sillä on saatu rakennettua noin 230 km valokaapelia. Fyysistä kaivuutyötä ja auraamista on tehty noin 120 km. Yhteisrakentamisella tästä on kaivettu viemäriosuuskuntien kanssa noin 100 km. Verkko on saatu vietyä noin 500 kiinteistöön kymmenen kylän alueella. Iso osa työstä on tehty talkoilla.

Yhteisrakentamisen hyötyjä ovat kustannussäästöt, kaapelinhakulaitteen hyödyntäminen viemäri- ja vesihuoltoverkoston paikantamisessa sekä ympäristövaikutusten väheneminen. Esimerkiksi maanomistajat ovat tyytyväisiä kun kaikki tehdään kerralla. Valokuituverkko on ADSL-yhteyttä nopeampi ja mahdollistaa erilaisia käyttötarkoituksia. Sen avulla voi surffata nopeasti netissä, tehdä töitä kotoa, opiskella, pelata ja se nostaa kiinteistön arvoa. Verkossa voidaan tuottaa vanhuspalveluja etänä, katsoa HDTV:tä tai käyttää multimediaspalveluja. Nykyaikaiset maatilat ovat pitkälti tietokoneohjattuja, ja korjauksia sekä päivityksiä voidaan valokuitukaistan avulla tehdä verkon välityksellä.

<http://www.liljenet.fi/index-s.html>

Etua omalla lämpöosuuskunnalla Rautavaaralle

Rautavaaran kunnassa kuntakeskuksen rakennukset lämpiävät hakkeella. Hakelämpöä tuottaa paikallisen lämpöosuuskunnan omistama biovoimala, jossa on arinakattila. Lämpöä tuotettiin vuonna 2012 11 000 MWh 15 000 kuutiosta paikallista haketta. Lämpö tuotetaan 99 prosenttisesti hakkeella, joka tulee hakeyrityksen kautta rautavaaralaisista metsistä. Lämpövoimalan hoito on ulkoistettu paikallisille yrittäjille ja osuuskunnalla on omana henkilöstönä ainoastaan toimitusjohtaja.

Rautavaaran lämpöosuuskunta lähti liikkeelle tarpeesta saada laajempi kaukolämpöverkko kuntaan. Samanaikaisesti kunta halusi kyetä paremmin ennakoimaan lämmityskustannuksia talousarviota varten. Osuuskunta perustettiin vuonna 2009 ja verkosto sekä voimala rakennettiin kahdessa vaiheessa. Aloitamiskustannuksista katettiin 20 % omalla rahalla ja 80 % kunnan takaamalla lainalla. Lisäksi silloiselta TE-keskukselta (nyk. ELY) saatiin runkoverkon ja lämpölaitoksen rakentamiseen tukea.

Yleiseen kaukolämmön hintaan verrattuna kunnan säästöt ovat lämmityskustannuksissa n. 100 000 euroa vuodessa, kertoo Rautavaaran kunnan kehitysjohtaja Janne Tervo. Yksityiset kuntalaisetkin säästävät yhteensä noin 100 000 euroa kaukolämpölaskussaan verrattuna keskimääräiseen kaukolämmittäjään Suomessa. Kunnalle säästöt ovat tarkoittaneet esimerkiksi mahdollisuutta pitää monitoimihalli edelleenkin lämpimänä ja käytössä.

Osuuskuntamallilla on saatu sekä säästöjä, että päätösvaltaa omista asioista kuntalaisille. Kunta on hyötynyt ratkaisusta myös paikallisten asukkaiden työllistymisen ja paikallisen hakemyynnin kautta. Osuuskunnan tarkoituksena onkin olla hankinta-osuuskunta, joka tuottaa lämpöä jäsenilleen eikä kilpaile vapaille markkinoilla.

<http://www.rautavaaranlampo.fi/>
<http://www.rautavaara.fi/>

Kiertokapula Oy hoitaa jätehuoltoa tehokkaasti

Kiertokapula Oy on 12 kunnan omistama jätehuolto-yhtiö, joka hoitaa sekä jäsenkuntiensa lakisääteisen jätehuollon, että tarjoaa palveluitaan yksityiselle sektorille. Kiertokapula vastaanottaa, hyödyntää ja loppusijoittaa alueensa jätteitä. Kiertokapulan Sari Pousi-Heinonen kertoo, että vuonna 2011 jätteistä hyödynnettiin jo 84 % eri tavoilla.

Yhteistyökumppaneiden laiteksilla yhdyskuntajätteistä seka- ja kuivajäte hyödynnetään energiaksi ja biojätteestä puolestaan tehdään bioetanolia.

Kierrätettävä jäte toimitetaan puolestaan eteenpäin raaka-aineeksi. Suljetuilta jätteiden loppusijoituspaikoilta kerättiin kaasua talteen ja toimitettiin joko energiaksi tai kaukolämmöksi. Jätteen hyödyntäminen on ympäristöystävällisempää kuin loppusijoittaminen ja noudattaa ympäristölainsäädäntöä.

Pousi-Heinosen mukaan Kiertokapula Oy pyrkii vähentämään ympäristövaikutuksiaan olemalla vastuullinen, osaava, aktiivisesti kehittyvä jätteenalan edelläkävijä. Tästä omistajakunnat hyötyvät edullisempina jätehuoltona sekä pienempinä ympäristövaikutuksina. Esimerkiksi jätteenkuljetus on suunniteltu siten, että kuljetusautot ajavat optimaalisesti. Yhteistyökumppaneiden kanssa säästetään neitseellisiä luonnonvaroja käyttämällä raaka-aineena yhdyskuntajätettä. Kuntalaisen kannalta toimiva jätehuolto näkyy siistimpänä ja terveellisenä elinympäristönä.

Kiertokapulassa tehdään aktiivista yhteistyötä kuntien viranhaltijoiden kanssa ja koulutetaan sekä opastetaan jätehuoltoon liittyvissä asioissa niin kuntalaisia, viranomaisia kuin koulu- ja päiväkotiryhmiä. Kiertokapula Oy työllistää noin 58 henkilöä. Lisäksi sillä on alihankkijoina sekä urakoitsijoina vastaanottopaikoilla että kuljetusyrityksiä. Kiertokapulan alueella toimii yhteinen jätehuoltolautakunta.

<http://www.kiertokapula.fi/>

Kuva: Futureimagebank

Yhdyskuntasuunnittelulla elinvoimaa

Elinvoimainen kunta suunnittelee yhdyskuntansa siten, että ne toimivat tulevaisuudessakin. Tämä tukee asukkaiden hyvinvointia ja tyytyväisyyttä. Hyvä ja varmasti toimiva kuntainfra voidaan toteuttaa kunnassa jo suunnittelusta alkavalla yhteistyöllä. Samalla voidaan vaikuttaa toiminnan kustannuksiin tulevaisuudessa.

Pyöräilyllä terveyttä ja aikasäästöjä

Pyöräilyn ja kävelyn vaikutukset sekä henkiin että fyysiseen terveyteen ovat merkittäviä. Kilpailussa työntekijöistä kaupunkien viihtyvyys, elämänlaatu ja vetovoimatekijät ovat keskiössä. Suuntaa antavien laskelmien mukaan pyöräily tuottaa nykyisilläkin pyöräilymäärillä säästöjä suomalaiselle yhteiskunnalle noin 1,1 miljardia euroa vuodessa¹. Pyöräilyverkoston kehittäminen vaatii monen toimijan yhteistyötä ja poliittista tahtoa. Helsinki on vuoden 2009–2012 strategiaohjelmassaan sitoutunut kehittämään liikennejärjestelmäänsä kestävien liikennemuotojen edistämiseksi.

Yksi tavoitteen toteutumiseksi tehdyistä toimenpiteistä on ollut pyöräkaistojen ja pyörätieverkon kehittäminen olemassa oleville alueilla. Lähtökohta pyöräverkoston kehittämiseen on Helsingin kaupungin liikennesuunnittelija Marek Salermon mukaan ajatus siitä, että polkupyörällä pitää päästä kaikkiin osoitteisiin. Tähän Helsingissä pyritään vastaamaan toteuttamalla laatukriteereiden mukaisia toimenpiteitä, joilla pyöräilyverkkoa kehitetään. Laatukriteereinä ovat turvallisuus, sujuvuus, jatkuvuus, mukavuus ja suoruus.

Päätösten perustaksi Helsingin Kaupunkisuunnitteluvirasto tilasi laskelman pyöräilyn hyötyjen ja kustannusten vertailemiseksi. Sen mukaan

¹ Poljin 6/12, laskettu hyödyntäen Maailman terveysjärjestön WHO:n ”HEAT for cycling” (Health Economic Assessment Tool) -työkalua

lisäsatsaukset Helsingin pyöräteihin voisivat tuoda vuosittain miljoonien eurojen yhteiskuntataloudelliset hyödyt. Hyödyt syntyisivät ennen kaikkea terveysvaikutuksista ja aikasäästöistä. Lisäksi pyöräilyn lisääntyminen vähentää ilman- ja äänisaasteita, kasvihuonekaasupäästöjä sekä ruuhkia ja sitä kautta lisää asukkaiden viihtyvyyttä. Kaupungille pyöräilyn kehittämisen hyödyt olisivat vuoteen 2054 mennessä 10 miljoonan euron vuosi-investoinnilla seuraavan 11 vuoden aikana yhteensä nykyarvossa noin 310 miljoonaa euroa. Hyöty-kustannussuhteeksi on saatu noin 8, eli yhdellä sijoitetulla eurolla on mahdollista saada noin 8 euroa takaisin epäsuorina säästöinä.

http://www.hel.fi/hki/Ksv/fi/Uutiset/pyorailyn_hyodyt_ja_kustannukset
<http://www.poljin.fi/>

Kuva: Heli Sorjonen

Oululainen yhdyskuntasuunnittelu perustuu ennakointiin ja yhteistyöhön

Oulun kaupunki kasvoi vuoden 2013 alusta monikuntaliitoksen myötä. Uuden Oulun yhdistymissopimuksen tavoite on tukea yhdistyvien kuntien alueiden elinvoiman säilymistä samalla, kun yhdyskuntarakennetta tiivistetään. Tavoitteena on lisätä täydennysrakentamista. Samalla huolehditaan siitä, että kunnasta löytyy sekä kaupunkimaisen asumisen että maaseutumaisen ympäristön asuinalueita. Perusajatuksena on luoda asukkaille hyvää asumis- ja elämysympäristöä.

Oulussa näitä tavoitteita toteutetaan maankäytön toteuttamisohjelmalla, joka on keskeinen operatiivinen suunnittelutyökalu, joka sovittaa yhteen ja aikatauluttaa kaavoituksen, maanhankinnan, rakennustuotannon sekä taloussuunnitelman toimenpiteet. Mallissa korostuu suunnittelijoiden yhteistyö aikaisessa vaiheessa ja tarkka tarpeiden selvitys. Pohjana maankäytön toteuttamisohjel-

malle on sekä kaupungin strategia että yleiskaava. Tällä mallilla pyritään aktiivisesti vaikuttamaan Oulun elinvoimaisuuteen ja asemaan kaupunkiseutuna. Suunnitelma tarkistetaan kahden vuoden välein, ja se hyväksytään Oulun kaupunginvaltuustossa.

Oulun suunnittelujärjestelmän keskeinen tavoite on sovittaa yhteen maankäyttö, toiminta ja talous. Tarkoituksena on aktiivisesti vaikuttaa kaupungin mahdollisuuksiin järjestää palveluita ja pitää samalla investointien ja ylläpidon kulut kurissa tinkimättä tonttutuotannosta. Jo rakennetun infran tehokas hyödyntäminen ja mahdollisten uusien investointien tekeminen pohditaan siten, että asukkaiden ikärakenteiden muutokset ja asuinalueiden toimitilarive sovitetään yhteen tehokkaasti. Asukkaiden osallistamiseen on kiinnitetty paljon huomiota, ja asukkaiden kanssa tehdään yhteistyötä erityisesti täydennysrakentamiskohteissa. Erilaisilla asukastapahtumilla, kilpailuilla ja tiedottamisella asukkaiden ääni tuodaan kuuluviin ja tarpeet otetaan huomioon.

<http://www.ouka.fi/>

© Oulun kaupunki

Keskusta-alueen kehittämisellä elinvoimaa

Elinvoimaisen kunnan keskusta on elävä. Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ja olemassa olevan infran hyödyntäminen vähentävät turhia investointeja. Elävässä keskustassa vanhat rakennukset ovat uudessa käytössä ja kaavoituksella on huolehdittu sekä kaupan tarpeista että asumisen edellytyksistä. Erilaisilla rakennusratkaisuilla voidaan vaikuttaa ylläpidon kustannuksiin ja turvallisuuteen. Asuminen, palvelut ja viihtyisyys kulkevatkin käsi kädessä.

Wanha Villatehdas uudessa käytössä

Hyvinkään keskusta-alueen ilme muuttui, kun Hyvinkään kaupungintalo siirtyi vuonna 2011 kaupungin keskustasta omista tiloista kaupungin omistaman kiinteistöyhtiön, Hyvinkään Wanhan Villatehtaan saneerattuihin tiloihin. Lähtökohtana siirrolle oli tarve saada Hyvinkäälle tilaa kaupalliselle keskittymälle ja kuntalaisille palveluja sekä asumista kotikunnan keskustaan. Vanha kaupungintalo purettiin ja tilalle kaavoitettiin ja rakennettiin Suomen kuudenneksi suurin ostoskeskus, Willa.

Uudessa käytössä Villatehtaan alue on yhdistelmä asumista, työpaikkoja ja vapaa-ajan palveluja. Villatehtaasta löytyy kaupungintalon lisäksi mm. toimistohotelli, Hyvinkään kaupungin toimintoja, museo, kuntosali sekä liikuntahalli. Kiinteistöosakeyhtiö on monipuolisesti sekoittanut erilaisia toiminnallisia rakenteita. Vuokralaisina on sekä julkisen että yksityisen puolen toimijoita kuten start-up -yrityksiä, taiteilijoita ja palveluita.

Villatehtaan alue ja keskusta on herännyt uudelleen eloon. Käyttö on monipuolista, eikä Villatehdas hiljene illaksikaan. Päivisin Villatehdas on noin 500 henkilön työpaikka ja Iltaisin alueella järjestetään erilaisia tapahtumia ja kokouksia esimerkiksi kaupungintalon aulassa. Myös liikuntaa ja kulttuuria voi harrastaa eri tavoin. Villatehtaan alue onkin nykyisellään Hyvinkään suurimpia tapahtuma-alueita pihoineen. Erilaisiin tapahtumiin osallistui vuonna 2012 57 000 henkilöä, kertoo toimitusjoh-

taja Marja Pakkanen Villatehtaalta.

Hyvinkään keskustan kehittymiselle kauppakeskus ja Villatehtaan alue ovat tuoneet uutta potkua. *"Kaupungin näkökulmasta keskustan kehittäminen on ollut positiivinen asia. Keskustan elävöittäminen on luonut lumipalloefektin muullekin kehittämiselle ja kiihdyttänyt liiketoimintaa kokonaisuudessaan"* sanoo liiketoimintajohtaja Annukka Lehtonen. Yhdyskuntarakenne tiivistyi, vanha infra pystytettiin hyödyntämään, yksi rakennus peruskorjattiin ja kaupunkiin saatiin lisää yrityksiä, kiinteistöverotuloja ja työpaikkoja. Keskustan ilme muuttui uuden kauppakeskus Willan ja Wanhan Villatehtaan myötä eläväksi ja houkuttelevaksi. Willa voittikin Vuoden Kauppakeskusteko 2013 -kilpailun juuri Hyvinkään keskustan uudistamisella.

www.villatehdas.fi
www.hyvinkaa.fi

Jyväskylän kävelykeskusta tapahtumien keskiössä

Jyväskylän kävelykeskustan ensimmäinen vaihe on rakennettu jo 1994–1995 vuonna 1989 aloitetun suunnittelun pohjalta. Vuonna 2012 kävelykeskusta laajeni kattamaan myös Asemakadun alueen, joka on toteutettu esteettömänä shared space -ratkaisuna, jossa eri liikkumistapojen yhteistyö perustuu sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja toisten kulkijoiden kunnioittamiseen. Kävelykeskustan alueella on sekä pyöräparkkeja että erilaisia autoparkkiratkaisuja, ja julkinen liikenne toimii hyvin läheisen matkakakeskuksen ansiosta.

Eryteisesti liikuntaesteiset asiakkaat on huomioitu kävelykatualueella, jossa katupinta on rakennettu sellaisilla materiaaleilla, jotka huomioivat apuvälineiden käyttämisen. Kävelykatualueella on sulana pidettävää katutilaa, joka vähentää huomattavasti talvikunnossapidon kuluja, korjaus- ja siivoustar-

vetta sekä ehkäisee liukastumistapaturmia. Alueen kiinteistönomistajat ovat Elävä Kaupunkikeskusta ry:n toiminnanjohtajan Jaana Juntusen mukaan sekä innostuneita että valmiita kehittämään kävelykeskustan aluetta yhdessä kaupungin kanssa. Keskustan kehittämistä tehdään Jyväskylässä laajassa yhteistyössä alueen asukkaiden, yrittäjien, kiinteistönomistajien ja kaupungin kanssa. Viimeisin visio katsoo vuoteen 2020.

Visioiden avulla tehdään elävää kaupunkia. Keskustan eri alueiden kehittämisessä otetaan huomioon alueiden identiteetti ja ilmapiiri. Kävelykeskusta toimii erilaisten tapahtumien näyttämönä. Kaupungin keskusta pysyy elävänä ympäri vuoden. Kävelykeskustassa järjestetään vuosittain esimerkiksi rallikatu, vapputapahtuma, joulukatu ja kirpputoreja. Viereisellä torilla vietetään iltatoritapahtumia ja Lutakon alueen valmistuminen kävelykeskustan läheisyyteen antaa mahdollisuuksia tulevaisuudessa laajentaa tapahtumatarjontaa.

<http://www.jyvaskyla.fi/kaupunkikeskusta/>

Kuva: Jiri Halttunen

Elinvoimaa terveyttä tukemalla

Kunta pitää huolta kuntalaisten hyvinvoinnista ja turvallisuudesta. Puistoissa ja kauduilla voi harrastaa lähiliikuntaa kuten kävelyä tai pyöräilyä. Liikunta on tehokkain ehkäisevä tekijä monenlaisiin sairauksiin ja heikentyneeseen yleiskuntoon, joiden kustannukset näkyvät sosiaali- ja terveyspalveluissa. Samalla se edistää mielenterveyttä. Harrastuspaikkoja voidaan rakentaa yhdessä kuntalaisten kanssa esimerkiksi talkoilla. Hyvät harrastusmahdollisuudet voivat herättää jopa kansainvälistä kiinnostusta. Ne ovat osa kunnan imagoa.

Ikäihmisille liikuntaa ja leikkiä Taavetinpuistossa

Helsingissä Pikku Huopalahden kaupunginosassa on yhteistyössä Miina Sillanpää Säätiön ja Helsingin kaupungin kanssa toteutettu Taavetinpuisto ja Ikiliikkujanreitti. Puisto on Helsingin kaupungin puisto-osaston ylläpitämä, kaupungin yleinen puisto, joka on suunniteltu tukemaan ikäihmisten itsenäistä kotona asumista ja edistämään fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia. Esimerkiksi lonkkamurtumien hoidon suorat kulut yhteiskunnalle ovat vuoden 2010 kustannustasolla noin 134 miljoonaa euroa vuodessa. Ikäihmisten kaatumisista ja osteoporoosista hoidon kuluja tulee vuosittain noin 330 miljoonaa euroa.

Ikäihmisille suunnatun liikuntaleikkipuiston suunnittelussa ja laitteiden valinnassa on otettu huomioon alusta asti ikäihmisten kotona selviytymisen tukeminen ja toimintakyvyn ylläpitäminen. Laitteet on valittu sitä silmällä pitäen, kuitenkin niin, että harjoittelu olisi samanaikaisesti myös hauskaa. Laitteet ja rakenteet sekä istutukset auttavat harjoittamaan esimerkiksi puristusvoimaa ja tasapainoa sekä muistia. Puistossa voi kokeilla, vieläkö ehtii suojatien yli vihreillä valoilla, tai pääsee nousemaan bussiin turvallisesti. Puistoa käytetään myös esimerkiksi parkouriin, alueen asukasjuhliin sekä citysuunnistamiseen. Se on avoin kaikille ikäryhmille ja käyttäjille.

Puiston rakentaminen sai alkunsa Miina Sillanpään Säätiön aloitteesta. Kaupungin rakennusvirasto tuli mukaan suunnitteluun jo alkuvaiheessa. Sopiva alue löytyi Pikku Huopalahdesta, jossa on paljon ikäihmisiä. Alue vaati kaavamuutoksen ennen rakentamisen aloittamista. Puiston kustannukset olivat yhteensä noin 250 000 euroa.

http://www.miinasillanpaansaatio.fi/fin/tutkimus_ ja_ kehittamistoiminta/kehitamme_parhaillaan/ taavetinpuisto_ ja_ ikiliikkujareitti/

Kuva: Jani Laukkanen

Näkyvyyttä Savitaipaleelle Backyard Parkilla

Savitaipaleen kunnassa Etelä-Karjalassa on nuorten talkoovoimin rakentama Backyard Park, new school -laskettelijoiden harrastuspaikka. Vierestä löytyy skeittipaikka, ja molemmat ovat kunnan liikuntatalon välittömässä läheisyydessä. Kunta on tukenut rakentamista sekä materiaalein että kaivinkonetyöllä, hankkimalla tarpeelliset luvat ja teettämällä turvallisuustarkastuksen. Harrastajia käy sekä omasta kunnasta että lähikaupunki Lappeenrannasta ja kauempaakin. Kiinnostusta on lajin harrastajien keskuudessa ulkomaita myöten. Lajissa on mahdollista kilpailla kaikilla tasoilla, myös olympialaisissa.

Kuva: Henri Huhtamäki

Kustannukset Savitaipaleen kunnalle ovat olleet laskupaikan ja skeittipaikan osalta yhteensä noin 15 000 euroa. *"Parasta hankkeissa on ollut nuorten tekemä talkootyö"* kertoo Savitaipaleen teknisen osaston osastopäällikkö Vesa Roiko-Jokela, ja jatkaa *"tekninen osasto on aina ollut mieluusti mukana hankkeissa joissa myös talkootyö näyttlee vahvaa roolia. Pienellä kunnalla se on yleensä ainut mahdollisuus saada jotain pysyvämpää ja pitempää aikaiseksi."* Nuorten ja kunnan välistä yhteistyötä on edistänyt yhteyshenkilönä toimineen Timo Mikkolan kaksoisrooli kunnan liikuntatoimenohjaajana ja liikunnan lehtorina. Tuttuun ihmiseen on ollut helppo ottaa yhteyttä kehitysajatusten kanssa. Tehtävien yhdistämisellä voi pienessä kunnassa olla positiivisiakin vaikutuksia.

Pienellä rahalla on saatu pieneen kuntaan elinvoimaa ja tekemisen meininkiä, harrastuspaikkoja ja vieläpä kansainvälistä näkyvyyttä. Nuorten huomioiminen ehkäisee syrjäytymistä. Se on myös imagoa rakentavaa. Tulevaisuudessa elinvoimaiset paikkakunnat kilpailevat työvoimasta myös vapaa-ajanviettotavoin. Helmikuussa 2013 Savitaipaleella järjestettiin Backyard Park Jam -laskutapahtuma, johon osallistui harrastajia kautta Suomen. Mukana oli kaiken ikäisiä laskijoita. Takapihaparkkia on käytetty sekä laskemiseen että laskemisharrastuksen kuvaamiseen. Kuvaaminen ja kuvien jakaminen ovat iso osa vapaalaskukulttuuria. Paikasta on kuvattu myös minidokumentti.

<http://www.loska.fi/videot/minidoc-savitaipale-backyard-park/>

<http://www.savitaipale.fi/>

Puistot tuovat elinvoimaa

Kunnan puistot ovat oleskelun, liikkumisen ja leikin lisäksi myös matkailukohteita. Ne ovat tärkeä osa kaupunkikuvaa. Ne tuovat turvallisuudentunnetta ja rauhoittavat mieltä. Ne toimivat rakennetun ympäristön keuhkoina, ja parantavat ilmanlaatua. Moni kunta on kohottanut imagoaan ja lisännyt vetovoimaisuuttaan panostamalla puistoihin. Puistojen ylläpitokustannuksiin voidaan vaikuttaa jo suunnitteluvaiheessa.

Kotka on palkittu puistokaupunki

Kotka tunnetaan sekä Suomessa että maailmalla puistoistaan. Kaupungin puistot ovat saaneet palkintoja sekä kotimaisissa että kansainvälisissä alan kilpailuissa. Kotkalaiset puistot ovat sekä matkailukohde että kaupunkilaisten olohuone. Kotkassa puistojen ylläpidon kustannuksia mietitään jo suunnitteluvaiheessa. Aiheet ja rakenteet valitaan siten, että ne ovat helppohoitoisia ja kestäviä. Siten ylläpitokulut ovat pienemmät. Kotkakaan ei aina ole ollut tunnettu puistoistaan. Onnistuneesti toteutettujen hankkeiden myötä puistojen kehittämisen ilmapiiri on muuttunut myönteiseksi.

Kaupunginpuutarhuri Heikki Laaksonen kertoo, että puistojen kehittäminen aloitettiin jo 80-luvulla, ja ensimmäinen suurempi valmistunut kohde oli Sapokan Vesipuisto. Kotkalaiset puistot ovat osa kaupunkilaisten arkea. Puistot mahdollistavat helpon liikkumisen ja ulkoilun kodin lähellä. Puistoista löytyy sekä piknikpöytiä että skeittialueita, meditaatioympyrä ja esteettömäksi rakennettuja reittejä. Näitä hyödyntävät sekä kaupungin päiväkodit että vanhuspalvelut, liikuntaryhmät ja yksittäiset ihmiset. Laaksonen korostaa, että kaupungin puistot ovat osa kunnan kaikille ilmaisia palveluita, jotka tarjoavat sekä vapaa-ajanviettopaikkoja että uniikkeja kulttuurikokemuksia.

Kaupungin puisto-osastolla on osaamista ottaa hyvin erilaisessa käytössä olleet alueet uudenlaiseen käyttöön, ja luoda viherkeitaita rakennettuun

kaupunkiympäristöön. Viimeisimpänä esimerkkinä on Katariinan Meripuisto, joka vielä kymmenkunta vuotta sitten toimi öljysatamana. Kohteen muutosprosessi sai viime syksyllä sekä Vuoden Ympäristörakenne -palkinnon että European Landscape Contractors Associationin Trent Award -palkinnon.

www.kotka.fi/puistot

.....

Suomen Kuntaliitto
Toinen linja 14, 00530 Helsinki
PL 200, 00101 Helsinki
Puh. 09 7711, faksi 09 771 2291
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi
www.kunnat.net